

Täysistunto

Torstai 3.3.2022 klo 16.00—18.05

2.2. Suullinen kysymys Ukrainasta sotaa pakenevien auttamisesta (Veronika Honkasalo vas)

Suullinen kysymys SKT 28/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Honkasalo.

Keskustelu

16.27 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä monella suomalaisella on suuri hätä ja ahdistus Ukrainan tilanteesta, ja halu solidaarisuuteen on valtava. Moni haluaisi kansalaistoiminnan kautta auttaa, kun suuri määrä sotaa pakenevia saapuu lähitulevaisuudessa Suomeen — auttaa kotimajoituksessa sekä lasten, nuorten ja vanhusten tukemisessa, jotta integroituminen Suomeen olisi mahdollisimman turvallista ja kontaktit suomalaisiin syntyisivät mutkattomasti. Samaan aikaan meillä on olemassa vakiintuneita kansalaisjärjestöjä, joilla on pitkä ammatillinen kokemus juuri näissä tehtävissä. Onkin tärkeää, että konkreettisesta avusta on mahdollisimman paljon hyötyä ja että se tehdään oikein. Kysyisinkin hallitukselta: millä tavalla on varauduttu siihen, että Ukrainasta Suomeen saapuvia voidaan auttaa myös kansalaistoimijoiden ja vapaaehtoisten toimesta, ja miten tätä kaikkea on valmistauduttu koordinoimaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Tähän ukrainalaisten auttamiseen oli tarkoitus mennä seuraavan aihealueen yhteydessä, mutta otetaan se tässä. — Ministeri Haavisto.

16.29 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Honkasalolle kysymyksestä. On todellakin tilanne, jossa noin miljoona ukrainalaista on nyt liikkeellä. Ensimmäisenä vastaanottajamaana ovat olleet Puola ja muut naapurimaat, ja on ihan selvää, että sieltä tulee pakolaisia, avun tarvitsijoita, myös muihin eurooppalaisiin maihin ja myös Suomeen. Tässä tietysti tehdään parhaamme sen eteen, että Euroopassa löytyisi mekanismi: sisäministerit ovat käsitelleet tätä tilapäisen suojelun direktiiviä ja sen käyttöönottoa, jotta ihmiset voisivat saada hyvin nopeasti tämän byrokratiapuolen järjestykseen ja voisivat sitten enimmillään saada kolmen vuoden oleskeluluvan — ja samaan aikaan tarvitaan juuri tätä kansalaisjärjestöjen panosta. Punainen Risti ja monet muut ovat jo lähteneet liikkeelle, on paljon kansalaiskeräyksiä, ja kaikki tämä apu tulee varmasti tarvitsemaan, tämä on niin massiivinen pakolaisliike. Samaan aikaan pitää pitää huoli siitä, että Suomi edelleen rahoittaa kansainvälistä Punaista Ristiä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2022 vp

niitä kansainvälisiä YK-järjestöjä, jotka sillä alueella toimivat, eli kansalaisjärjestöjen ja näiden virallisten organisaatioiden yhteistyö on tässä myös erittäin tärkeää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

16.30 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ruokakaapit ammottavat tyhjyyttään, niin siinä tilanteessa kaikki muut asiat tuntuvat tyhjänpäiväisiltä. Ruoan omavaraisuus on huoltovarmuuden peruspilari.

Tilanne on tämä: Ukraina on maapallon tärkein vilja-aitta, mutta nyt sato jää vähäiseksi — hyökkääjä pitää tästä huolen. Vaikutukset tulevat olemaan dramaattiset Ukrainan kansalle ja koko maailmalle.

Suomessa viljelijöiden ahdinko on rajua kustannusten nousun myötä, ja voi olla niin, että pellot jäävät nyt sitten viljelemättä tänä keväänä. Kysyn ministeri Leppä: mitä suunnitelmia hallituksella on suomalaisen maanviljelyn akuutin kriisin ratkaisemiseksi? Entä ruoantuotannon omavaraisuuden takaamiseksi pidemmällä tähtäimellä? Alkutuottajat tarvitsevat rehdin korvauksen tuotteistaan, muuten toiminta loppuu — välikädet vievät tällä hetkellä niin suuren siivun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Leppä.

16.31 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaan analyysi on aivan oikea. Markkinat ovat järkkyneet, viljapörssit ovat reagoineet heti, välittömästi, kun tuo oikeuttamaton hyökkäys tapahtui, ja moni sellainen maa, joka on laskenut Ukrainan varaan omaa ruokahuoltoaan, tulee nyt erittäin pahaan tilanteeseen ja joutuu etsimään sen jostakin muualta. Siksi on oleellisen tärkeää se, mitä on tässä moneen kertaan kaikilta tahoilta todettu, että meidän kokonaisturvallisuutemme ja kokonaismaanpuolustuksemme osalta huoltovarmuus on aivan keskeistä. Ja noista viesteistä, jotka viljelijöiltä tulevat, että nyt tässä kustannuskriisissä osa pelloista jää keväällä satokasveja vaille: Me teemme kaikkemme, että näin ei tapahdu, ja me käymme tämän asian kimppuun ja olemme käyneet, me valmistelemme toimia, joilla me kannustamme viljelijöitä siihen, että satokasveja laitetaan, viljaa laitetaan, sato korjataan, rehua tuotetaan — sekä eläimille että ihmisille ruokaa ja ruoan raaka-aineita. Tämän me tulemme tekemään, ja totta kai tähänkin yhteyteen jälleen sanon sen: myös markkinoiden pitää toimia. [Puhemies koputtaa] Nämä kaksi asiaa: valtion toimia tullaan tekemään, ja markkinoiden pitää toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Räsänen.

16.32 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukrainalaiset kausityöntekijät ovat tärkeä työntekijäryhmä suomalaisessa maataloudessa, marja- ja vihannestiloilla ja myös metsäalalla. Me olemme eläneet jo sen ajan, jolloin koronaepidemian vuoksi oli suuri huoli, että saadaanko näitä kausityöntekijöitä, ja nyt jälleen olemme tämän Ukrainan sodan vuoksi tässä tilanteessa. Tämä ei koske tietenkään pelkästään Suomea, se koskee tuotantoa myös muissa Euroopan maissa.

Kysyn: millä tavalla hallitus tähän tilanteeseen nyt varautuu?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Leppä.

16.33 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kausityövoiman saatavuus on yksi kulma, tärkeä kulma, tätä huoltovarmuutta, ja niin kuin edustaja Räsänen totesi, tämä sama ongelma on myös muualla Euroopassa. Se on ehkä vähän isompikin joissakin muissa maissa, ja tässä tehdään sekä eurooppalaista yhteistyötä että meillä omia toimia. Ministeri Haavisto täällä äsken mainitsi juuri näistä sujuvista toimenpiteistä, joilla sitten sinne työnsyryyn pääsevät ne henkilöt, jotka tänne tulevat turvaan tavalla tai toisella, ja tämä on yksi niistä keskeisiä asioita, että hallinnon rajat ylitetään eikä tule sellaisia kapeikkoja ja byrokraattisia toimintamalleja, jotka tätä pystyisivät hidastamaan. Olen itse käyttänyt sellaista termiä kuin ”humanitäärinen työlupa”, eli että meillä yhdistetään nämä asiat. Ennen kaikkea tarjotaan turvaa ukrainalaisille, jotka tänne tulevat, mutta myös mahdollisuus siihen, että he voivat tehdä töitä. Me teemme tässä asiassa vahvaa yhteistyötä yli kaikkien hallintorajojen, jotta tämä on myös mahdollista. Ja tämän lisäksi me teemme [Puhemies koputtaa] kotimaassa toimia, jotta myös kotimaasta löydetään toimijoita ja työntekijöitä tiloille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja seuraava kysymys, edustaja al-Taee.

16.34 Hussein al-Taee sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sotiakin kokeneena tiedän, että koulu esimerkiksi on ensimmäinen asia, joka uhrataan kriisin keskellä. Tosin tiedän myös, että erityisesti naiset, lapset ja vähemmistöt kärsivät sodan aikana, ja sen näyttävät myöskin kansainväliset tutkimukset. Nyt kun mietin, että ensi viikolla on naistenpäivä, ja mietin, että lähetämme paljon apua Ukrainaan, niin kuin meidän pitäisikin, niin millaista pakettia valmistelemme, että pidämme huolta siitä, että naiset, tytöt, lapset ovat tässä erityisessä haavoittuvassa asemassa vähemmän kärsijöinä kuin normaalisti. Onko sellainen esimerkiksi etäkoulu, joka on Suomessa ollut hyvä esimerkki? Pystymmekö me pitämään jotain toivoa tavallisesta elämästä yllä? Onko tätä mietitty, ja millä ministeriporukalla?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ministeri Haavisto.

16.35 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti nyt tämä pakolaiskriisi on niin uusi asia, miljoona ihmistä liikkeellä, ehkä vielä enemmänkin, että emme ole kaikkiin näihin muotoihin vielä pystyneet paneutumaan. Nyt tärkeintä on, että saadaan jonkinlainen telta pään päälle ja ruokaa ja vettä ja lääkinnällistä apua näille ihmisille, jotka ovat liikkeessä, mutta pikkuhiljaa he tulevat sijoittumaan eri puolille Eurooppaa.

Oikeastaan nyt on tärkeää, että katsotaan ensin sitä ryhmää, joka vielä on maan sisällä, että heitä voidaan siellä auttaa. Sitten näitä, jotka ovat ympäröivissä maissa, mitä voidaan heidän eteensä tehdä. Ja sitten, kun he pysyvämminkin tulevat Suomeen ja muualle, mitä sitten tehdään. Ja on ihan totta, että esimerkiksi lapsille se kiinnekohta maailmaan ja elämään ja arkeen on kuitenkin se koulu ja koulunkäynnin jatkuminen, ja otamme nyt tästä ajatuksesta myöskin koppia, että voitaisiinko jotakin tehdä tällaisen etäkoulun tai muiden eteen, taikka käyttämällä opettajaresursseja näiden lasten hyväksi, jotka täällä pakolaistaipaleel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2022 vp

la tällä hetkellä ovat. Erittäin tärkeä asia, jotta lapset saavat jotain vakiintunutta elämäänsä tässä kauheassa tilanteessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt palataan vielä hetkeksi näihin oma-varaisuuskysymyksiin, edustaja Antikainen.

16.36 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Niin, Venäjän häikäilemätön hyökkäys toi sodan Eurooppaan. Slava Ukraini!

Arvoisa puhemies! Vuonna 2013 lakkautettiin oikeastaan vain kielipolitiikan vuoksi Pohjois-Karjalan prikaati, joka oli sijainnin ja itärajan olosuhteisiin liittyvän asiantunteuksensa vuoksi erittäin tärkeä myös huoltovarmuudenkin kannalta.

Arvoisa puhemies! Prikaatimme sulkeminen jätti aukon itärajalle. Päätös voitaisiin ottaa nyt uudelleen tarkasteluun ja rakentaa itärajalle uusi moderniin maanpuolustukseen sopiva prikaati. Olisitteko valmis tarkastelemaan tätä asiaa, arvoisa herra puolustusministeri?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Puolustusministeri Kaikkonen.

16.37 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikanaan on tehty säästöjä puolustukseen ja myös varuskuntaverkostoa on tarkasteltu. Siellä on ollut onnistuneempia ja vähemmän onnistuneita ratkaisuja. Siinä voi harrastaa jälkiviisautta. Kuitenkin se meidän varuskuntaverkosto, mikä tällä hetkellä on, on mitoitettu sille alokasmäärälle, mikä meillä tällä hetkellä on, ja sitä se palvelee asianmukaisella tavalla.

Kaiken kaikkiaan näinä viikkoina olen käynyt Puolustusvoimien kanssa keskustelua siitä, minkälaisia tarpeita Puolustusvoimilla on tässä kiristyneessä turvallisuustilanteessa, mikä meillä Euroopassa on. Huomenna tapaan valtiovarainministeri Saarikkoa ja tulen esittämään lisärahoitusta puolustukseen lyhyemmällä aikavälillä, mutta varmasti tulevat kysymykseen myös pidemmän aikavälin tarkastelut.

Puolustusvoimat ei ole esittänyt tällaisia rakenteellisia ehdotuksia kuin otitte esille. Katsotaan, syntyykö sellaisille tarvetta, kun keskustelu jatkuu.

Kysymyksen käsittely päättyi.